

של אגודות ההזרעה בארץ היו בשנים האחרונות דומות לאלה שבמודל 6, וניתוח הנתונים הנוכחי מראה, שתחושת המטפחים היתה נכונה. ההשבחה השנתית היא לפרה במשך 3 תח- לובות, מכאן שההשבחה לתחלובה היתה 39 ק"ג חלב לפי מודל 6. הואיל ובנות הופכות לאמ- הות, תרומת האמהות להשבחה אף היא 39 ק"ג בשנה, כך שההתקדמות הגנטית השנתית הניתנת להשגה לפי מודל 6 היא 78 ק"ג חלב בתחלובה, בתנאי — שהמבחן לחלב הוא הק- ריטריון היחיד לבירור בין הפרים. אם מתחשבים גם בתכונות אחרות, כגון: % השומן ומהירות הגדילה, לפי ערכי תחלופה כלכליים, אז ההת- קדמות הכלכלית עשויה להיות בשווי הכלכלי של 78 ק"ג חלב, או יותר.

ראובן בר ענן

מדי ותוצאות טובות יותר מושגות ע"י בירור של פר אחד מתוך שלושה לאחר מבחן 122 יום ובירור חזק יחסית בגמר תחלובות א' ו-ב'. ההשבחה המירבית לדור משיגים ע"י החזקת חלק מהפרים בהמתנה עד לגמר תחלובה א' (מודל 5), ואילו ההשבחה המירבית לשנה מושגת ע"י מודל 6, והוא: החזרה לעבודה של $\frac{1}{3}$, $\frac{1}{3}$ ו-עשירית של הפרים אחר המבחנים של 122 יום, תחלו- בות א' ו-ב', בהתאמה. מודל בירור זה גם אינו מחייב החזקת פרים בהמתנה לאחר גיל 5 שנים והוא על כן מן הזולים ביותר. יתרונות נוספים למודל זה, שהפרים מתחילים לעבוד בגיל צעיר ומספר רב יחסית של פרים מוחזר לעבודה, אף אם בחלקם רק לזמן קצר. הודות לכך — שיעור קירבת הדם באוכלוסיה במודל זה הוא יחסית הנמוך ביותר. תוכניות הבירור

טיפול לשיפור מבנה העטין ולחליבה מהירה

מה נעשה כיום? —

אמנם גם עתה פועלים לקידום הנושא:

1. בבחירת העתודות, כמחצית המיועדות לע- תודה אינן עומדות במבחן בגלל צורת העטין. בגיליון השיפוט הגופני של העתודה יש משקל מכריע לצורת העטין. חזקה על השופטים, שית- ייחסו במירב כובד הראש לסעיפי צורת העטין:
2. בגיליון השיפוט העצמי של המשקים למבחן הגופני של הצאצאים, בנות הפר העומד במבחן — 3 מ-4 הסעיפים מתייחסים לעטין. ועדת שיפוט מטעם אגודת „און" בוחנת ג"כ — נוסף על השיפוט העצמי — את כל בנות הפר העומד במבחן. גם בגיליון השיפוט של ועדה זו מיוחס משקל רב לצורת העטין, כמחצית הסעיפים. בכל לוח של אגודת הזרעה מופיעים סעיפים, המנחים את הבוקר בבחירת פר מתאים, בהקשר למבנה העטין.

מה ניתן לעשות בעתיד?

נכון, שכעת עבודתנו לשיפור העטינים מבוססת על מינימום השקעת עבודה למדידת תכונה זו.

בחוברת מס' 130 של „משק הבקר והחלב" העלה חי הברון את הבעיה של טיפוח עטינים מתאימים יותר לחליבה מושלמת. טוב שהועלתה הבעיה בכלל, ובפרט כשעוררה בר סמכא המצוי בנושא. וכשהעלוה כבר ברצוני להבהיר כיצד נראית בעיה זו בעיני, מה נעשה בשטח זה עד כה ומה ניתן לעשות וכיצד. צריך להיות ברור לכל המציע לטפח תכונה חדשה נוספת, כי אין זה עניין של רצון וכוונה טובה בלבד. בראש וראשונה יש לקחת בחשבון את העלות של גורם טיפוח חדש. מחיר זה מתחלק לשניים:

1. מחיר המדידה עצמה (עוד נפרט בהמשך הדברים);
2. הויתור על תנובת חלב.

אם הקריטריון לעטין טוב יוצב בראש סולם החשיבויות של מטרות הטיפול — ברור, שפר המצטיין בהורשת תנובת חלב גבוהה לצאצאיו, ורק תנובת חלב, לא יוכל לשמש כפר רבייה למטרה זאת והיא תצא בהפסד בחלב.

בות צריכה להקיף פרות בהמלטה ראשונה ושנייה. **תוכניות העבודה והעלות**

צריך למדוד כל בהמה פעמיים בשנה בשלבים מתאימים של התחלובה, ולפחות בחליבה אחת. על מנת לתפוס כל פרה במצב תחלובה מתאים, צריך לבקר בכל משק מדי חודשיים — 6 פעמים בשנה. ב-150 משקי ביקורת חלב (קיבוציים) זה 900 ביקורים בשנה. לכך דרוש צוות גדול ויקר. נוסף לשכר עבודה דרושים עוד — תחבורה, ציוד, רישום הנתונים ועיבודם.

אם מטעמי חיסכון או חוסר תקציב, נוותר על בדיקת חלק מבנות הפרים, תתעורר בצדק השאלה: האם זה יהיה יותר מדויק מאיסוף נתוני ההתרשמות של הבוקרים מכל הבנות העומדות לבדיקה? והרי השיטה הנוכחית, כאמור, זולה. שיטת מבחנים סלקטיביים במספר קטן של בנות (דנמרק, אנגליה) הוזנחה זה מכבר בגלל חוסר אמינות.

אין ספק שבעקבות ביצוע התוכנית יחול שיפור בהיחלבות ובריאות העטינים, ברם אין להחליט לביצוע תוכנית זאת לפני בחינה קודמת, אם השיפורים יצדיקו את העלות. היחלבות מהירה איננה המרכיב החשוב ביותר של הספקים במכון. ובאשר לבריאות העטינים — רצוי וחשוב לנקוט פעולה בנדון.

משה קליין

ש.ח.מ. המחלקה לבקר

ייתכן מאוד, שע"י מבחנים יותר מכוונים אפשר לשפר את התאמת העטין לצמצום עבודת החליבה (היחלבות מהירה וצמידות איתנה של העטין לגוף) ומינימום חשיפה למחלות. להשגת המטרה חייבים במבחנים מדויקים לשתי תכונות:

1. מדידת מהירות החליבה;
 2. מדידת תכיפות מחלות עטין, בהקשר למבנה החיצוני והפנימי שלו (ספינקטר, גידים, ברייכות, צורה, גודל ומיקום של פטמות).
- על מנת שמדידות אלו תשמשנה בסיס למבחן פרים, הן צריכות להקיף מספר מספיק של בנות כל פר צעיר. אין טעם בבדיקת בנות פרים בדוקים (נבחנים) בגלל גילם המבוגר. השימוש בפריים צעירים מתוכנן לקבלת מספר בנות, במשקי ביקורת חלב, במספר מינימלי הדרוש להסקת מסקנות טיפוחיות. בהנחה, שהתורשתיות של תכונות העטין דומה לתכונות החלב, הרי קבוצת הבנות לביקורת מהירות החליבה וצורת העטין צריכה להיות בגודלה כמספר הבנות המשמשות לבדיקת כמות חלב. יתרה מזו: נוהלי חליבה גרועים עלולים לשבש את צורת העטין, ובשביל זה אולי צריך יהיה לבדוק עטינים של בנות פריים מבוגרים כדי לקבל בסיס להשוואה. ההבדלים בין פרה לפרה במהירות החליבה, בריאות העטינים וצורתם מגיעים לביטוי מובהק רק בהמלטה שנייה. לכן ביקורת העטין וההיחל-

מודעה לציבור הבוקרים

באוגוסט ש.ז. ייפתח ללימודים המחזור השני של הקורס לטכנאי רפת, במדרשה החקלאית ע"ש רופין, בעמק חפר. הקורס ברמה על תיכונית, מיועד לבוקרים, בעלי ניסיון של מספר שנות עבודה ברפת.

משך הקורס — שנה אחת, ומתוכנן על 1900 שעות לימוד. הקורס במסגרת הקורסים של משרד העבודה ומקנה תעודה של טכנאי. לאור ההצלחה הבלתי רגילה של המחזור הראשון, המסיים בימים אלה את לימודיו, אנו ממליצים בפני החברים — הבוקרים והמשקים להשתתף במחזור השני. פרטים על התארגנות הקורס, תנאי ההשתתפות ותוכן הלימודים אפשר לקבל אצל הח' אברהם אבן-חיים, במדרשה החקלאית.